

Europejska polityka rolna na przestrzeni lat

1957

Sześć państw założycielskich podpisuje traktat rzymski powołujący do życia Europejską Wspólnotę Gospodarczą (dzisiejsza UE). Traktat określa kluczowe cele dla rolnictwa – przystępne ceny żywności dla obywateli UE oraz godziwe życie dla rolników.

1970s
1980s

Kryzys WPR. Wsparcie cenowe okazuje się nadzbyt skuteczne – przyczynia się do nadprodukcji żywności. Gromadzą się zapasy, a koszty rosną w zawrotnym tempie. Produkuje się niezliczone ilości masła, zbóż, wołowiny, wina i mleka. Nadwyżki są sprzedawane na rynkach światowych po cenach subsydiowanych, często przyczyniając się do upadku gospodarstw lokalnych rolników w krajach rozwijających się. Coraz częściej słychać głosy wzywające do reformy WPR. W tym okresie zwiększa się znaczenie finansowego wsparcia gospodarstw rolnych na terenach górzystych i o niekorzystnych warunkach gospodarowania.

1961

Utworzenie wspólnej polityki rolnej (WPR). Jest to pierwsza prawdziwa wspólna polityka UE. Jej główną zasadą jest cenowe wspieranie rolników. Produkty rolne są sprzedawane bez ograniczeń na terenie UE po tych samych cenach. Podatki są nakładane na tańszy przywóz do UE, a wywóz jest subsydiowany, w przypadku, gdy światowe ceny są niższe niż te w UE. Polityka jest finansowana przez państwa członkowskie. Zamożniejsze państwa płacą na utrzymanie WPR więcej od państw biedniejszych.

1981

Do UE przystępują Grecja, przyczyniając się do zwiększenia liczby produktów śródziemnomorskich objętych WPR, takich jak oliwki.

1962

Następuje rozwój WPR. Powstaje jednolity rynek rolny UE z własną walutą referencyjną do celów wewnętrznego handlu rolnego – europejską jednostką rozliczeniową. Jest ona prekursorem euro. W 1962 r. europejska jednostka rozliczeniowa osiąga wartość równą dolarowi amerykańskiemu.

1984

Pierwszy krok na drodze do wprowadzenia kontroli nadprodukcji: kwoty mleczne ograniczają produkcję pojedynczych rolników, aby zapobiec spadkowi cen.

1988

Do UE przystępują Hiszpania i Portugalia, jeszcze bardziej zwiększając całkowitą produkcję owoców i warzyw, oliwy z oliwek i wina.

1986

W ramach międzynarodowych zobowiązań UE otwiera swój rynek na przywóz, również produktów rolnych, z krajów rozwijających się na mocy ogólnego systemu preferencji. W 1975 r. UE w jeszcze bardziej uprzywilejowany sposób odnosi się do przywozu od partnerów z grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP).

Przyjęcie Agendy 2000, przyszłościowego programu reformy WPR, wzmacnia procesy zaistniałe w 1992 r., których celem jest skoncentrowanie działań rolników na rynku, dalsze obniżenie wsparcia cenowego oraz zwiększenie wymogów dotyczących jakości. Agenda 2000 wprowadza szereg środków mających na celu wspieranie gospodarczego, społecznego i kulturalnego rozwoju obszarów wiejskich. Rozwój obszarów wiejskich staje się kluczowym elementem WPR.

1973

Dania, Irlandia i Zjednoczone Królestwo przystępują do UE. W konsekwencji UE dysponuje większą liczbą owiec. Zawierane są też umowy dotyczące przywozu tradycyjnej żywności brytyjskiej (głównie cukru pochodzącego ze Wspólnoty Brytyjskiej i masła z Nowej Zelandii). Wprowadzenie tych zmian zwiększa koszty WPR.

1992

WPR podlega szeregowi reform. W rezultacie rolnicy otrzymują płatności bezpośrednie. Jednocześnie wsparcie cenowe zmniejsza się. Wprowadzane są systemy mające na celu zachęcenie rolników do działania bardziej przyjaznego dla środowiska oraz do prowadzenia mniej intensywnej gospodarki. Reformy pokrywają się z postanowieniami Szczytu Ziemi w Rio z 1992 r., który ustanawia zasady zrównoważonego rozwoju.

1992-
1993

Większa koncentracja na jakości. Wprowadzone zostają nowe zasady dotyczące działań na rzecz inwestowania w rolnictwo, szkoleń, usprawnionego przetwarzania i wprowadzania do obrotu. Podejmowane są kroki na drodze do promowania żywności tradycyjnej i regionalnej.

1995

Do UE przystępują Austria, Finlandia i Szwecja. Wprowadzone zostają specjalne środki dla rolników pracujących na trudnych terenach – często górskich lub w klimacie arktycznym. Jednocześnie o 70% zwiększa się obszar terenów leśnych UE.

1990s

Pojawiają się obawy o bezpieczeństwo żywności (gąbczasta encefalopatia bydła (BSE) zwana chorobą wściekłych krów, zanieczyszczona oliwa z oliwek, dioksyna w paszy dla zwierząt) oraz wzrasta zainteresowanie dobrotą zwierząt lub w klimacie arktycznym. Jednocześnie o 70% zwiększa się obszar terenów leśnych UE.

1999

2002

W ramach polityki wsparcia dla krajów rozwijających się UE oferuje beczłowy dostęp do wszystkich towarów (z wyjątkiem sprzętu wojskowego) z 50 najbiedniejszych państw świata w ramach inicjatywy „Wszystko oprócz broni”.

2003

Bazując na Agendzie 2000 oraz wcześniejszych zmianach, wprowadza się pakiet głównych reform WPR. Większość płatności dla gospodarstw rolnych nie jest już uzależniona od poziomu produkcji. W zamian rolnicy otrzymują płatności bezpośrednie w oparciu o wcześniejsze poziomy wsparcia WPR. Niemniej w przypadku niesprostania standardom produkcji przyjaznej dla środowiska, bezpieczeństwa żywności i dobrotą zwierząt płatności są mniejsze. Wprowadza się mechanizm obniżania płatności bezpośrednich na rzecz dofinansowania rozwoju obszarów wiejskich. Mechanizmu nie stosuje się w przypadku małych gospodarstw.

2004
&
2007

W 2004 r. następuje największe z dotychczasowych rozszerzeń UE obejmujące 10 państw (Cypr, Estonia, Czechy, Węgry, Łotwa, Litwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia). Bułgaria i Rumunia przystępują w 2007 r. – tym samym liczba państw członkowskich zwiększa się z 25 do 27. Nowe państwa członkowskie podwajają liczbę ludności zatrudnionej w rolnictwie w UE, wliczając drobnych rolników produkujących na własne potrzeby.

2005

Rozwój obszarów wiejskich ma nową podstawę, aby promować podejmowanie bardziej zróżnicowanych działań na obszarach wiejskich, zachowanie środowiska naturalnego i siedlisk przyrodniczych, wspierać zrównoważone i skuteczne rolnictwo i wysoką jakość produktów, jak również innowacje i nowe technologie. Polityka rozwoju obszarów wiejskich jest wdrażana poprzez programy regionalne lub krajowe. Strategiczne wytyczne UE wskazują zaś ogólny kierunek działania.

2008

WPR uległa zmianom i będzie im nadal podlegać, ponieważ odpowiada na potrzeby konsumentów i rynku wśród nowych wyzwań wynikających z bezpieczeństwa żywności, zmiany klimatu, gospodarki wodnej, energii odnawialnej i różnorodności biologicznej. Ministrowie państw UE osiągnęli porozumienie w sprawie reformy wspólnej polityki rolnej (tzw. „ocena funkcjonowania”).

2001

Nowa runda negocjacji handlowych Światowej Organizacji Handlu – dańska agenda rozwoju. Jednym z celów UE i Stanów Zjednoczonych jest dalsze zmniejszenie wewnętrznego wsparcia dla rolnictwa oraz jednocześnie udostępnienie ich rynków importowanym produktom rolnym z krajów rozwijających się.

WPR wychodzi naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom społeczeństwa

Wspólna polityka rolna (WPR) pomogła ukształtować dzisiejszą Unię Europejską. Jej celem jest zapewnienie mieszkańcom Unii pełnowartościowych produktów spożywczych po przystępnych cenach oraz godziwego wynagrodzenia pracy rolników. Mimo że sytuacja zmieniła się na przestrzeni lat, cele polityki nadal pozostają aktualne. Jak oczekiwano, WPR spełniła swoją rolę, jednakże przyczyniła się do powstania znacznych nadwyżek. Przez 20 lat UE przeprowadzała reformy WPR, ograniczała koszty, eliminowała nadprodukcję oraz dążyła do zrównoważonego rozwoju. Nadwyżki praktycznie zniknęły. Niemniej jednak WPR jest wciąż dostosowywana do zmieniającej się dynamiki rynków rolnych, zapotrzebowania konsumentów na bezpieczniejszą żywność wyższej jakości oraz do wyzwań niesionych przez zmiany klimatu.

Europejska polityka rolna na przestrzeni lat

DOI: 10.2762/16344

Komisia Europejska
Dyrekcja Generalna Rolnictwa i Rozwoju
Obszarów Wiejskich
<http://ec.europa.eu/agriculture/>

Europe Direct to serwis, który pomoże Państwu znaleźć odpowiedzi na pytania dotyczące Unii Europejskiej.
Uto nowy numer bezpłatny (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

* Niektórzy operatorzy telefonów komórkowych nie umożliwiają dostępu do numerów 00800 lub pobierają opłaty za takie połączenia.